

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

EUROPSKI SUD ZA LJUDSKA PRAVA

DRUGI ODJEL

PREDMET HRABAR protiv HRVATSKE

(Zahtjev br. 61680/19)

PRESUDA

STRASBOURG

12. studenoga 2024.

Ova je presuda konačna, no može biti podvrgnuta uredničkim izmjenama.

U predmetu Hrabar protiv Hrvatske,

Europski sud za ljudska prava (Drugi odjel), zasjedajući u odboru u sastavu:

Lorraine Schembri Orland, *predsjednica*,

Frédéric Krenc,

Davor Derenčinović, *suci*,

i Dorothee von Arnim, *zamjenica tajnika odjela*,

uzimajući u obzir:

zahtjev (br. 61680/19) protiv Republike Hrvatske koji je hrvatska državljanka gđa Ankica Hrabar („podnositeljica zahtjeva”), koja je rođena 1966. godine i živi u Trogiru i koju su zastupali gđa S. Marković i g. T. Biuk, odvjetnici u Zagrebu odnosno Splitu, podnijela Sudu na temelju članka 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda („Konvencija”) dana 19. studenoga 2019.,

odluku da se Vladu Republike Hrvatske („Vlada”), koju je zastupala njezina zastupnica, gđa Š. Stažnik, obavijesti o zahtjevu,

očitovanja stranaka,

odluku o odbacivanju prigovora Vlade na ispitivanje zahtjeva od strane odbora,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost 15. listopada 2024.,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena na navedeni datum:

PREDMET SPORA

1. Zahtjev se odnosi na podnositeljičin tužbeni zahtjev za naknadu štete pretrpljene u prometnoj nesreći uzrokovanoj blatom na cesti, koji je u konačnici odbijen jer je tužila dva javna poduzeća za ceste umjesto lokalnih vlasti.

2. Konkretno, dana 28. lipnja 1993. podnositeljica zahtjeva doživjela je prometnu nesreću u Trogiru u kojoj je zadobila ozljedu kralježnice koja je prouzrokovala 100 %-tni invaliditet.

3. Dana 6. siječnja 1994. pred Općinskim sudom u Splitu podnijela je tužbu radi naknade protiv javnog poduzeća Hrvatske ceste tražeći naknadu štete uzrokovane u toj nesreći. Ustvrdila je da je tuženik bio odgovoran za nesreću jer nije održavao cestu, koja je bila prekrivena blatom, zbog čega je bila skliska i to je dovelo do nesreće. Konkretno, pozvala se na članak 19. Zakona o cestama, koji je bio na snazi u relevantno vrijeme, kojim je bilo propisano da je poduzeće Hrvatske ceste odgovorno za održavanje javnih cesta i dužno nadoknaditi štetu prouzrokovanu stanjem javne ceste.

4. Tuženik je tvrdio da čišćenje javnih cesta u gradovima nije njegova odgovornost, već je odgovornost lokalnih vlasti. Pozvao se na (a) članak 23. Zakona o cestama, kojim je propisano da se dionica javne ceste u naselju održava kao sastavni dio javne ceste, osim čišćenja javne ceste, i (b) članak 2. Zakona o komunalnim djelatnostima, koji je bio na snazi u relevantno

vrijeme, kojim je bilo predviđeno da je čišćenje cesta u naseljima komunalna djelatnost za koju su odgovorne nadležne lokalne vlasti.

5. Tijekom postupka javno poduzeće Hrvatske ceste, zbog zakonodavnih izmjena, podijeljeno je na dva odvojena poduzeća, Hrvatske ceste i Hrvatske autoceste, koja su automatski postala (su)tuženici u postupku.

6. Nakon što je predmet više puta vraćen na ponovni postupak, presudama Općinskog suda u Splitu od 6. veljače 2007. i 27. siječnja 2010., koje su preinačene presudama Županijskog suda u Splitu od 11. rujna 2009. i 30. siječnja 2012., tuženicima je naloženo platiti podnositeljici sljedeće iznose: (i) 944.000 hrvatskih kuna (HRK; 125.290 eura (EUR)) na ime naknade nematerijalne štete sa zakonskom zateznom kamatom obračunanom od dana presude, (ii) 308.015 kuna (40.881 euro) na ime naknade materijalne štete po osnovi tuđe pomoći i njege u razdoblju od 1. studenoga 1994. do 31. listopada 2005. s kamatom koja se obračunava od svake mjesečne rate, (iii) 17.500 kuna (2.323 eura) na ime naknade materijalne štete po osnovi tuđe pomoći i njege u razdoblju od 1. studenoga 2005. do 31. svibnja 2006., (iv) 3.500 kuna (465 eura) mjesečno na ime rente za tuđu pomoć i njegu od 1. lipnja 2006., (v) 14.796,09 kuna (1.964 eura) na ime naknade materijalne štete za uništeni automobil, i (vi) 8.000 kuna na ime naknade ostale materijalne štete (troškovi liječenja i uništene odjeće). Tuženicima je naloženo podnositeljici platiti i 299.737,02 kune (39.782 eura) na ime troškova postupka.

7. Ti su sudovi smatrali da se nesreća dogodila zbog propusta u održavanju ceste, a ne zbog propusta u čišćenju ceste. Konkretno, smatrali su da na mjestu na kojem se dogodila nesreća postoji trajna opasnost od nanošenja blata na kolnik zbog neuređenog i nezaštićenog ruba između kolnika i zemljanog proširenja na kojem se zaustavljaju i parkiraju teretna vozila. Stoga su tuženici odgovorni za štetu nastalu zbog tog tehničkog nedostatka.

8. Dotične presude bile su pravomoćne (obvezujuće i proizvodile su pravne učinke) i izvršive prema domaćem pravu. Prvi tuženik stoga je platio dug po presudama i počeo je plaćati rentu dosuđenu u točki (iv) tih presuda (vidi stavak 6. ove presude).

9. Povodom revizija tuženika Vrhovni sud dvjema je presudama od 14. svibnja 2013. preinačio presude Općinskog i Županijskog suda, osim točke (iii) koju nije mogao ispitati iz formalnih razloga (vrijednost tužbenog zahtjeva nije prelazila zakonski prag), i odbio tužbu podnositeljice zahtjeva.

10. U svojim je presudama Vrhovni sud naveo da su niži sudovi utvrdili da je šteta uzrokovana propustom u čišćenju ceste, dok su, kako je gore navedeno (vidi stavak 7.), ti sudovi zapravo utvrdili da je uzrok štete bio propust u održavanju ceste. Na temelju te ocjene Vrhovni sud utvrdio je da su niži sudovi pogrešno primijenili mjerodavno materijalno pravo kada su utvrdili da su tuženici odgovorni za štetu uzrokovanu propustom u čišćenju ceste. Konkretno, smatrao je da je, budući da se nesreća dogodila na dionici

javne ceste koja prolazi kroz grad Trogir, iznimka predviđena u članku 23. Zakona o cestama primjenjiva, što znači da je, u skladu s člankom 2. Zakona o komunalnim djelatnostima, za štetu bio odgovoran Grad Trogir, a ne tuženici (vidi stavak 4. ove presude).

11. Tuženici su o presudama Vrhovnog suda obaviješteni tek 25. rujna 2015. Stoga je podnositeljica primala rentu dosuđenu u točki (iv) presuda Općinskog i Županijskog suda do listopada 2015. (vidi stavke 6. i 8. ove presude). Primila je ukupno 98.000 kuna (13.007 eura) na toj osnovi.

12. Dana 8. svibnja 2019. Ustavni sud odbio je podnositeljčine ustavne tužbe, a 24. svibnja 2019. obavijestio je njezina punomoćnika o svojoj odluci.

13. U međuvremenu, dana 26. listopada 2015. poduzeće Hrvatske ceste podnijelo je tužbu protiv podnositeljice zbog stjecanja bez osnove tražeći od suda da podnositeljici naloži da vrati iznos od 446.720 kuna, koji odgovara naknadi troškova postupka koju je primila na temelju presuda nižih sudova koje su preinačene presudama Vrhovnog suda (vidi stavke 6. i 9. ove presude) i obračunanoj zakonskoj zateznoj kamati. Taj je postupak u zastoju od 10. svibnja 2019. radi pokušaja postizanja mirnog rješenja spora.

14. Podnositeljica zahtjeva pred Sudom je prigovorila da su presude Vrhovnog suda kojima je odbijena njezina tužba jer ju je pogrešno podnijela protiv dvaju javnih poduzeća za ceste umjesto Grada Trogira dovele do povrede njezinih prava na temelju članka 6. stavka 1. Konvencije i članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju.

OCJENA SUDA

I. NAVODNA POVREDA ČLANKA 6. STAVKA 1. KONVENCIJE

15. Sud primjećuje da ovaj prigovor nije očigledno neosnovan u smislu članka 35. stavka 3. točke (a) Konvencije i da nije nedopusšten ni po kojoj drugoj osnovi. Stoga se mora proglasiti dopuštenim.

16. Nadalje primjećuje da je jedini razlog na koji se Vrhovni sud pozvao kad je preinačio presude nižih sudova i odbio podnositeljčinu tužbu bio činjenica da tužbu nije podnijela protiv ispravnog tuženika. Dok su niži sudovi presudili da su dva javna poduzeća za ceste odgovorna za štetu uzrokovanu u prometnoj nesreći, Vrhovni sud presudio je da su samo lokalne vlasti mogle snositi odgovornost za dotičnu štetu (vidi stavke 6. – 10. ove presude).

17. Iz toga proizlazi da podnositeljčin zahtjev za naknadu u konačnici nije stvarno ispitan jer ga je Vrhovni sud odbio, a da se nije dotaknuo same srži spora. U predmetu se stoga otvara pitanje je li podnositeljici zahtjeva uskraćen pristup sudu (vidi, *mutatis mutandis*, *Spasovski protiv Bivše Jugoslavenske Republike Makedonije*, br. 45150/05, stavci 29. – 33., 10. lipnja 2010., i *Kostadin Mihaylov protiv Bugarske*, br. 17868/07, stavci 37. – 43., 27. ožujka 2008.).

18. Sud dalje ponavlja da „uskraćivanje pravde” može biti rezultat odluke za koju nisu navedeni razlozi ili u kojoj se navedeni razlozi temelje na očiglednoj činjeničnoj ili pravnoj pogrešci (vidi *Moreira Ferreira protiv Portugala* (br. 2) [VV], br. 19867/12, stavak 85., 11. srpnja 2017.).

19. U ovom predmetu niži sudovi utvrdili su da su dva javna poduzeća za ceste odgovorna za štetu koju je pretrpjela podnositeljica jer su utvrdili da se nesreća dogodila zbog propusta u održavanju ceste, a ne zbog propusta u čišćenju ceste (vidi stavak 7. ove presude).

20. Međutim, Vrhovni sud u svojim je presudama napravio pogrešku i pogrešno prikazao ta utvrđenja nižih sudova navodeći da su utvrdili da je šteta uzrokovana propustom u čišćenju ceste. Na temelju toga preinačio je njihove presude zbog pogrešne primjene materijalnog prava (vidi stavak 10. ove presude). Zbog te očigledne činjenične pogreške podnositeljica je tužba nakon gotovo 20 godina odbijena jer je tužila pogrešnog tuženika, što je dovelo do „uskraćivanja pravde” i učinilo postupak nepoštenim.

21. Narušilo je to i samu bit podnositeljica prava na pristup sudu jer u to vrijeme više nije mogla uspješno podnijeti novu tužbu protiv Grada Trogira jer je istekao petogodišnji apsolutni rok zastare. U toj fazi nije mogla ni izmijeniti svoju tužbu pridruživanjem ili zamjenom tuženika.

22. Prethodna razmatranja dostatna su da Sud zaključi da je u ovom predmetu došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije.

II. OSTALE NAVODNE POVREDE KONVENCIJE

23. Podnositeljica zahtjeva iznijela je isti prigovor kao i onaj prethodno ispitan i na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju (vidi stavak 14. ove presude).

24. Uzimajući u obzir činjenice predmeta, podneske stranaka i svoja gore navedena utvrđenja, Sud smatra da je ispitao glavno pravno pitanje otvoreno u predmetu i da nije potrebno ispitati ovaj preostali prigovor (vidi *Centar za pravna istraživanja u ime Valentina Câmpeanua protiv Rumunjske* [VV], br. 47848/08, stavak 156., ECHR 2014).

PRIMJENA ČLANKA 41. KONVENCIJE

25. Podnositeljica zahtjeva potraživala je 180.500 eura (EUR) na ime naknade materijalne štete, koja je uključivala:

– rentu dosuđenu u točki (iv) presuda Općinskog i Županijskog suda koje bi podnositeljica primala od listopada 2015. i nadalje (vidi stavke 6. i 11. ove presude) da Vrhovni sud nije ukinuo te presude te obračunanu zakonsku zateznu kamatu

– naknadu za tuđu pomoć i njegu dosuđenu u točki (iii) tih presuda u razdoblju od 1. listopada 2015. do 15. siječnja 2021.

26. Podnositeljica zahtjeva potraživala je i 335.000 eura na ime naknade nematerijalne štete. Konačno, potraživala je i 835 eura na ime troškova i izdataka nastalih pred Ustavnim sudom (vidi stavak 12. ove presude) i isti iznos na ime troškova i izdataka nastalih pred Sudom.

27. Vlada je osporila ta potraživanja.

28. Sud ponavlja da prema domaćem pravu podnositeljica može podnijeti prijedlog za ponavljanje parničnog postupka u odnosu na koji je Sud utvrdio povredu Konvencije i smatra da je u danim okolnostima to najprikladniji način da podnositeljica ostvari naknadu za navedenu materijalnu štetu. Stoga nema potrebe podnositeljici dosuđivati ikakav iznos po toj osnovi.

29. S druge strane, Sud podnositeljici zahtjeva dosuđuje iznos od 11.000 eura na ime naknade nematerijalne štete, uvećan za sve poreze koji bi se mogli zaračunati.

30. Kad je riječ o troškovima i izdatcima, Sud smatra razumnim podnositeljici dosuditi potraživane iznose, odnosno iznos od 835 eura za troškove i izdatke nastale pred Ustavnim sudom i isti iznos za troškove i izdatke nastale pred Sudom, uvećane za sve poreze koji bi joj se mogli zaračunati.

IZ TIH RAZLOGA SUD JEDNOGLASNO

1. *utvrđuje* da je prigovor na temelju članka 6. Konvencije dopušten
2. *presuđuje* da je došlo do povrede članka 6. stavka 1. Konvencije
3. *presuđuje* da nije potrebno ispitati dopuštenost i osnovanost prigovora na temelju članka 1. Protokola br. 1 uz Konvenciju
4. *presuđuje*
 - (a) da tužena država podnositeljici zahtjeva treba u roku od tri mjeseca isplatiti sljedeće iznose:
 - (i) 11.000 EUR (jedanaest tisuća eura) na ime naknade nematerijalne štete, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati
 - (ii) 1.670 EUR (tisuću šeststo sedamdeset eura) na ime naknade troškova i izdataka, uvećano za sve poreze koji bi se mogli zaračunati podnositeljici zahtjeva
 - (a) da se od proteka prethodno navedena tri mjeseca do namirenja plaća obična kamata na navedene iznose koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Europske središnje banke tijekom razdoblja neplaćanja, uvećanoj za tri postotna boda
5. *odbija* preostali dio zahtjeva podnositeljice za pravednu naknadu.

PRESUDA HRABAR protiv HRVATSKE

Sastavljeno na engleskome jeziku i otpravljeno u pisanom obliku 12. studenoga 2024. u skladu s pravilom 77. stavcima 2. i 3. Poslovnika Suda.

Dorothee von Arnim
zamjenica tajnika

Lorraine Schembri Orland
predsjednica

Prevela prevoditeljska agencija Alkemist

ALKEMIST
European Translation Agency
ALKEMIST STUDIO d.o.o.
Miramarska 24/6, 10 000 Zagreb
OIB: 72466496524